

Marian Filar

Noworoczne życzenia

Palestra 41/1-2(469-470), 99-100

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

■ Noworoczne życzenia

Choć ucichły już echa sylwestrowych szampanów, „na czasie” będą jeszcze noworoczne życzenia. Pozwólcie więc Państwo, iż za pośrednictwem „Palestry” i Waszym łaskawym przyzwoleniem złożę prawu polskiemu, zwłaszcza najbliższemu mi prawu karnemu, kilka życzeń na nowy 1997 rok.

A więc do dzieła:

Życzenie pierwsze – przekorne: – życzę mu by nie było go za dużo. Pisałem zresztą o tym w felietonie „W Miedonii przybyło” i nie ma sensu do tego wracać. Jeśli przejawy patologizacji stosunków społecznych porównać do dziury w moście, to najlepszym sposobem na jej likwidację jest deska, dwa gwoździe i młotek, z których to pomocą dziurę zlikwidujemy. Metoda zaś polegająca na ustawieniu przed tą dziurą znaku drogowego „uwaga – dziura w moście, ograniczenie szybkości do 10 km na godzinę”, za dziurą zaś policjanta z bloczkiem karnych mandatów, które wymierzał będzie szczęśliwcom, którym udało się nie wpaść do wody, mimo że jechali nieco szybciej, jest może i bardziej efektowna, za to zdecydowanie mniej efektywna. Ostrożnie więc z prawem karnym. Od przybytku „w tym temacie” nie jednego już głowa rozboleła.

Życzenie drugie – „cyrkowe”: – życzę mu, by nikt nie próbował nim kuglować dla doraźnych, politycznych celów. Dorośliśmy się już dzięki Bogu zwartego i konsekwentnego systemu prawnokarnego materialnego i procesowego. Dzięki Bogu, orzecznictwu Sądu Najwyższego i doktrynie prawa, wiadomo też już w miarę dokładnie, jaki sens mają poszczególne instytucje tego prawa i konstytuujące je normy, czemu służą i w jakim kierunku zmierza ich interpretacja. Wszelkie próby macherek w tym względzie prowadzone dla politycznego mydlenia oczu opinii publicznej godzą jedynie w prestiż prawa i obniżają jego, i tak już ostatnio mocno zagrożony, społeczny autorytet. Jak powszechnie wiadomo jedyną podstawą wszczęcia postępowania karnego, na mocy art. 255 k.p.k. jest uzasadnione podejrzenie, że popełniono przestępstwo. „Uzasadnione podejrzenie” bynajmniej nie musi oznaczać pewności. Ta bowiem będzie nam potrzebna dopiero przy skazującym wyroku. Uzasadnione podejrzenie zachodzi wtedy, gdy jedna z dających się ściśle ograniczyć liczbowo wersji zdarzenia brzmi – przestępstwo. Jeśli więc Prokurator Gorzkiewicz wydając postanowienie o wszczęciu śledztwa w tzw. sprawie Oleksego, pisze w jego uzasadnieniu, iż robi

to po to, by dokonać „procesowej weryfikacji materiałów operacyjnych UOP, która możliwa jest wyłącznie w toku postępowania karnego” (patrz Biała Księga, s. 130), występuje w roli sprzedawcy politycznego mydełka „Fa”. Celem śledztwa nie jest bowiem „bieżnikowanie” materiałów operacyjnych, zaś je d y n ą podstawą jego wszczęcia jest właśnie owo „uzasadnione podejrzenie”. Albo prokurator je ma i wtedy wszczyna postępowanie, albo go nie ma i wtedy go nie wszczyna. *Tercium non datur!* Nawet gdy sformułowanie „uzasadnione podejrzenie” z tych czy innych względów nie chce przejść prokuratorowi przez gardło. Bo sędzia, i także w określonym zakresie prokurator, są „ustami prawa”. I muszą mówić jego językiem, a nie językiem polityki podobnym często do języka Pytii – „na dwoje babka wróżyła”. Bo taki to już zawód!

Życzenie trzecie – personalne: – życzę naszemu prawu szczęśliwej ręki w doborze uprawiających go „oraczy”, zwłaszcza tych z najwyższego szczebla. Oraczom tym życzę zaś, by nie tracili nigdy z oczu starego ludowego powiedzonka „albo rybka, albo pipka”, jako że jednego i drugiego na raz mieć w prawie nie sposób.

Jeśli prof. Konieczny jako Minister Spraw Wewnętrznych podpisuje obszernie pismo procesowe do Naczelnego Prokuratora Wojskowego, zawierające szereg ważnych tez w tzw. sprawie Oleksego, następnie zaś odręcznie czyni na nim dopisek „powyższy tekst został przygotowany w zarządzie śledczym UOP, pragnąc zachować całkowitą bezstronność w sprawie, przekazuję go Panu Generałowi ze świadomością, iż w wielu miejscach nie zgadzam się z przytoczoną argumentacją” (Biała Księga, s. 48) opadają ręce i pończochy. Jak to, szef całego

owego biznesu podpisuje coś, z czym się nie zgadza?! Toć to pięć rybek i dziesięć pipek na raz! Zresztą nie wiadomo na jaki raz, bo Pan Minister nie pisze już nawet odręcznie, z czym się nie zgadza. Przy takim postawieniu sprawy Pan Prezydent Wałęsa ze swym „jestem za, a nawet przeciw” to po prostu zwykły skaut!

Życzenie czwarte – medialne: – życzę naszemu prawu, by piszący czy mówiący o nim dziennikarze postarali się mieć choć blade pojęcie o czym mówią i piszą. Jeśli pominąć pismo profesjonalne, poziom informacji o prawie i prawnych komentarzy w naszych mediach sięgnął dna! Do policzenia dziennikarzy wykazujących tu pewne kompetencje, palce jednej nawet ręki to o wiele za dużo. W rezultacie z naszych mediów leci straszliwa prawna sieczka, nie tylko nie edukująca odbiorców ale wręcz ewidentnie ich dezinformująca. Gdy w głównym telewizyjnym dzienniku usłyszałem, że „prokurator oskarżył sprawcę o zabójstwo popełnione w stanie niepo czyt alności” przed oczyma zamigotały mi czarne płatki. Kwiatków takich, zwłaszcza z mediów lokalnych, mógłbym podawać tysiące. A przecież to takie proste. Zanim się coś napisze, czy powie, wystarczy np. zadzwonić na najbliższy uniwersytecki wydział prawa, gdzie z pewnością znajdzie się ktoś, kto powie jak dana kwestia na prawdę wygląda, lub przynajmniej wskaże tego, kto najkompetentniej odpowiedzi takiej może udzielić. Bo żaden system prawa nie może dobrze funkcjonować bez solidnej bazy społecznej świadomości prawnej. I to moje noworoczne życzenia dla polskiego prawa. A dla Czytelników mam życzenia wszystkiego najlepszego!